

Traspassar límits entre la ciència, la cultura i l'art. Crònica

Publicat per [Valentina Raffio](#) [1] el 27/10/2017 - 14:03 | Última modificació: 31/10/2017 - 12:13

L'Eugènia Balcells i l'Eulàlia Bosch han sigut les encarregades d'inaugurar el segon eix de les jornades d'Interacció17: el diàleg entre la cultura científicotècnica i la cultura artísticohumanística. La seva presentació es basava en un recorregut pels *territoris Balcells* per entendre com la seva obra i recerca havien permès *traspassar límits* entre la ciència, la cultura i l'art.

En paraules de Bosch, l'[Eugènia Balcells](#) [2] és una d'aquelles artistes que no necessiten presentació. Tot i així, hi ha tres **trets concrets de la seva biografia que cal conèixer per poder apreciar la dualitat de l'artista** i el seu vincle entre el món occidental i oriental. En primer lloc, els seus orígens que l'uneixen a Birmània (per part de mare) i a Catalunya (per part de pare). Els mateixos orígens que la vinculen a l'univers vital i salvatge dels jardins i al món de la tècnica, l'arquitectura i els invents. En segon lloc, la seva itinerància entre dues grans ciutats: la seva

Barcelona natal i la Nova York que la va adoptar. Dues ciutats entre les quals l'artista va desenvolupar la seva formació i obra. En tercer lloc, uns primers estudis en arquitectura a Barcelona seguits d'una formació en art a la universitat de Iowa. La precisió de les seves instal·lacions artístiques respon, segons Bosch, a aquests dos vessants de la seva formació acadèmica inicial. Per la seva banda, Balcells considera que aquest conjunt de circumstàncies heretades i viscudes li han permès poder *viure sense límits entre el coneixement*.

A partir d'aquest punt, i portada per la curiositat, Eugènia Balcells va començar a treballar en la idea d'aglomerar el coneixement a través de l'art. En paraules seves: "L'art és el llenguatge a partir del qual es fa arribar la ciència a la gent". Des de molt aviat, la llum esdevingué el seu principal objecte d'interès i, alhora, el seu mitjà d'expressió artístic. Des de cinema experimental fins a les instal·lacions multimèdia, **l'obra de Balcells es caracteritza per una profunda reflexió entorn dels conceptes de llum, temps i espai**. En aquest sentit, Bosch considera que a través de les *experiències singulars* que representen aquestes obres es poden explorar els canvis produïts en els diversos nivells de la realitat.

Un primer punt d'inflexió en la mirada de l'artista va ser la lectura de [The Tao of Physics de Fritjof Capra](#) [3]. A partir d'aleshores, Balcells va començar a concebre la **realitat com a dansa energètica, d'interacció viva, element magnètic que es fa i es desfà**. Alhora, això suposava un trencament radical amb les concepcions d'un univers rígid, estàtic i immutable. És a partir d'aquesta idea que sorgeix una de primeres obres de Balcells en la qual s'explora aquest paradigma: *From the center* (1983), un treball sobre la simultaneïtat i la visió. Durant dos anys, Balcells va captar des del taulat del seu estudi instantànies de la ciutat de Manhattan a 360 graus. En paraules de l'artista, es tractava de crear un Stonehenge electrònic: una peça basada en un moviment circular que contenia imatges que composaven una visió rica i dinàmica de la ciutat. El resultat va ser una **instal·lació artística basada en un treball circular, de visió múltiple, de vivència simultània que només pot ser captada a través d'una càmera**. En aquest projecte, l'espectador ha de prendre consciència de l'espai que el rodeja i, alhora, s'ha de resignar davant de la idea de que amb la seva condició humana no pot abastar d'immediat la totalitat de l'obra ja que necessàriament ha de donar l'esquena a part de la instal·lació. En paraules de Balcells, és un treball sobre *l'espai, el temps i la memòria*.

Una altra de les obres més destacades de l'artista ha sigut [Traspassar límits](#) [4], una **metàfora sobre els dos hemisferis del cervell**. Aquesta obra sorgeix de manera inesperada en el bel mig de la quotidianitat de l'artista. Un bon dia, Balcells, mentre penjava la roba, es va sorprendre al veure la projecció d'una ombra travessant un teixit de seda fins arribar a la paret. Maravellada davant aquesta imatge, l'artista va començar a retallar i

superposar la tela per veure fins a quin punt l'ombra era capaç de travessar les diferents capes i, finalment, projectar-se a la paret. D'aquesta experiència singular sorgeix una obra que ve a representar una metàfora de la ment humana. En aquesta, dos eixos de tela projecten imatges de cucs d'un costat i números d'un altre fins aconseguir una fusió total dels elements en la part central. Balcells explica que aquesta instal·lació no només vol simbolitzar el funcionament dual del cervell, sinó que també pretén ser una **reflexió entorn a les possibilitats d'experimental en aquest espai de coexistència entre els oposats**.

En aquesta mateixa línia de treball també destaca [Freqüències, un conjunt d'instal·lacions artístiques creades al 2012](#) [5]. En aquestes obres s'explora el recorregut de la llum des dels espectres d'emissió dels elements químics fins a la formació de les imatges cinematogràfiques. **Per Balcells, l'idea de que tot l'univers conegut estigués compost per una barreja de només 100 elements va resultar increïblement inspirador**. Una de les fites més destacades dins d'aquest projecte d'investigació artísticocientífic va ser la creació d'un homenatge a Taula Periòdica que incorpora els espectres d'emissió dels elements.

Per acabar, la darrera etapa d'aquest recorregut pels territoris Balcells ha sigut Univers. En paraules de l'artista, aquest projecte partia de la idea d'investigar fins a on es pot prolongar la visió, el que es coneix com a *deep field*. En el procés d'investigació i reflexió sobre aquest tema, Balcells va observar que la nostra visió ens proporciona una imatge del passat. En el cas del sol, per exemple, el que veiem quan mirem al cel és la imatge de l'estrella fa 8 minuts. Seguint amb aquesta línia, podem determinar que el present absolut només és el que tenim a la punta del nas. En l'àmbit de l'observació de l'univers, com més allunyem la mirada de la terra més fosc trobem. En paraules de Balcells: **"El darrer que veiem és la foscor, que no és altra cosa que l'inici de tot: el Big Bang**. Una imatge que correspon al que va passar fa 12 mil milions d'anys".

Per acabar, Bosch va concloure dient que el llenguatge de les arts és un llenguatge complementari i necessari, ja que conté un coneixement en el seu interior, el de la ciència. En el torn de preguntes, Balcells va sorprendre amb una reflexió profunda sobre la *condició humana*: "Crec que el gran motor és la curiositat humana i la sorpresa davant del món. Tota la resta són fórmules i escrits. Per això mateix cal que tornem a re-encantar el món amb l'art, la ciència, la poesia, la dansa, la música i tot el coneixement humà. No tenim prou amb menjar, vestir-nos i posar-nos macos. La vida no és una transacció, és una aventura. Hem d'inventar i re-inventar la vida amb molta passió, energia i generositat. Això és, realment, el més profund i fort que us puc dir".

Etiquetes: art i ciència

Etiquetes: #interaccio17

- [6]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/traspassar-limites>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/raffiova>

[2] <http://www.eugeniabalcells.com/>

[3] <http://www.fritjofcapra.net/>

[4] <http://www.eugeniabalcells.com/webcatalan/instalaciones/traspasar/content.html>

[5] <https://www.youtube.com/watch?v=WC84wpPPfjY>

[6] <https://interaccio.diba.cat/node/7266>